

Muurherdenking draait om moedige DDR-burgers

Achtergrond - 11 november 2019 - Auteur: Lynn Stroo

Wie afgelopen weekend voor 'de Muur' in Berlijn was, kwam bedrogen uit. Precies 30 jaar nadat hij was gevallen speelde de Muur in tegenstelling tot eerdere jubilea geen hoofdrol in de feestelijkheden. In de Duitse hoofdstad draaide het dit keer om de vreedzame protesten, die leidden tot het einde van de DDR.

Op een overvolle Alexanderplatz werden afgelopen weekend levensgrote videobeelden van demonstrerende mensenmassa's op de gebouwen geprojecteerd. Te zien waren boze DDR-burgers die op 4 november 1989 met spandoeken meer vrijheid eisten: de grootste demonstratie uit de geschiedenis van de DDR. Het stond in schril contrast met de Alexanderplatz vandaag de dag: een druk plein waar in vrijheid wordt gewinkeld en gegeten. Dat was ook precies de bedoeling van de herdenking van de val van de Muur dit jaar: een gezicht geven aan moedige DDR-burgers die met vreedzame protesten de DDR-dictatuur omver wierpen.

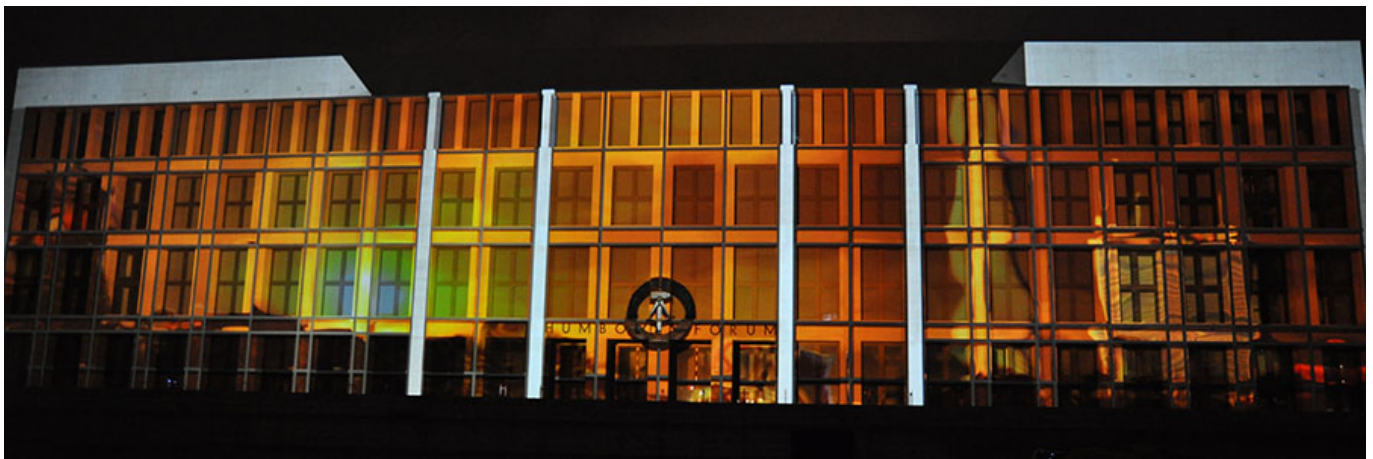
Het jubileumfeest was anders dan vijf jaar geleden, toen de stad gescheiden werd door een lichtgrens. Duizenden lichtbollen markeerden toen de oude grens tussen de beide Duitslanden. Als argeloze bezoeker in Berlijn kon je niet om het 25-jarige jubileum heen, overal doemde de lichtgrens op. Hoogtepunt was de avond van 9 november, toen de muur van licht niet omviel, maar onder luid gejuich de lucht in ging.

Vreedzame protesten



Dit keer kreeg het publiek veel minder 'Muur'. Op zeven betekenisvolle locaties verspreid over de stad (Gethsemanekirche, Alexanderplatz, Brandenburger Tor, Kurfürstendamm, Stasi-Zentrale, Schlossplatz en East Side Gallery) werd zeven dagen lang met lezingen, muziek, openlucht tentoonstellingen en videoprojecties stilgestaan bij de protesten die er hadden plaatsgevonden. Ook draaide niet alles om die historische 9e november: in het programma werd ook herinnerd aan vreedzame protesten die na de val van de Muur plaatsvonden.

Een van die plekken waar de vreedzame revolutie zegevierde, was het Palast der Republik, een belangrijke machtszetel van de DDR-regering. Op die plek aan Unter den Linden staat nu het nieuwe [Humboldt Forum](#), dat afgelopen week het decor was voor de historische projecties. De sfeer was er heel anders dan op de Alexanderplatz. Hier geen rumoer van verkeer en winkelend publiek, maar de stilte van de Spree en het Stadsschloss dat nog deels in aanbouw is.



Het publiek keek muisstil toe hoe de goudkleurige façade van het Palast der Republik op het stadsslot werd geprojecteerd, maar ook snel weer afbladderde. Daarna kwamen de beelden van de [eerste vrije verkiezingen](#) op 18 maart 1990 en de euforie over de uitslag: de macht van de communistische SED was definitief gebroken.

Stasi-hoofdkwartier



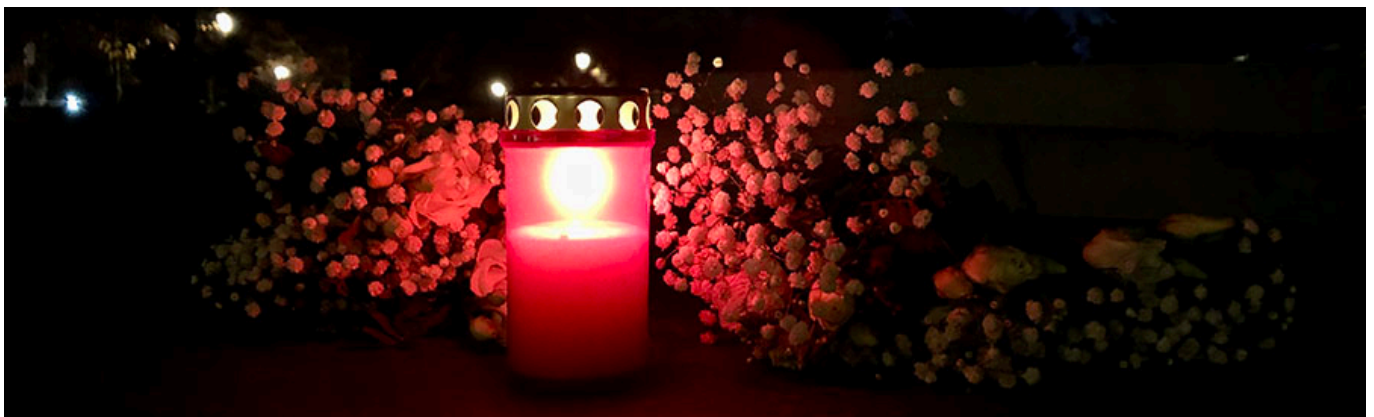
Op zaterdagochtend was het druk bij de Stasi-Zentrale. Hier, in de wijk Lichtenberg, zetelde het Ministerium für Staatssicherheit (Stasi), de Oost-Duitse geheime dienst. Het kleurloze gebouwencomplex leek op deze regenachtige 9e november nog grauwer. Op het plein waren indrukwekkende foto's van 15 januari 1990 te zien: de dag waarop duizenden mensen het Stasi-hoofdkwartier bestormden om te

voorkomen dat de administratie en de Stasi-dossiers zouden worden vernietigd. Door de actie konden veel dossiers worden gered. 30 jaar na de val van de Muur vragen [nog jaarlijks duizenden mensen](#) hun dossiers op om in te zien.

De East Side Gallery, het langste nog bestaande stuk Muur, trok het hele weekend veel publiek. Op zaterdagavond werd precies 30 jaar later de beroemde persconferentie uit 1989 getoond, waarin SED-politicus Günter Schabowski plotseling zei dat vrij reizen 'per direct' mogelijk was. Beelden van de eerste DDR-burgers die de grens naar West-Duitsland overstaken, vulden de meterslange Muur. Hun gejuich was ook nu in de wijde omtrek te horen. De beelden ontroerden sommige toeschouwers zichtbaar.

Reichspogromnacht

Een van de hoogtepunten van de jubileumweek was het feest bij de Brandenburger Tor, waar vooral veel toeristen op afkwamen. Boven StraÙe des 17. Juni wapperde in de regen en de wind een indrukwekkend kunstwerk van 30.000 briefjes met persoonlijke boodschappen en wensen. Daaronder vierden duizenden mensen de vrijheid. Lichtstralen reikten vanaf het podium tot op de wolken. Ook hier werden historische beelden getoond, begeleid door live-muziek.



Terwijl vuurpijlen boven de sierlijke paarden - de quadriga - op de Brandenburger Tor omhoog schoten, brandden even verderop wat kaarsjes op het Holocaust-monument. Een verstild moment in het feestgedruis. 9 november is ook de dag dat in 1938 talloze synagogen, bedrijven en huizen tijdens de [Reichspogromnacht](#) door de nazi's werden vernield. Bij de [Stolpersteine](#), de goudkleurige steentjes in de straten, hebben mensen eveneens kaarsjes gezet en bloemen gelegd. "Vieren én herdenken", zei een voorbijganger. Het is een treffende samenvatting wat zich de afgelopen dagen in Berlijn heeft afgespeeld.

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/34307/muurherdenking-draait-om-moedige-ddr-burgers>